

Pärimisseadus aastal 2006 – kas pärimisõigus Eesti Vabariigis on tagatud?

Ivo Mahhov

Advokaadibüroo Välisõigusabi vandeadvokaat

Põhiseaduse § 32 ütleb, et pärimisõigus Eesti vabariigis on tagatud. Õigus saada pärandvara omanikuks ei saa aga realiseeruda, kui ühiskonnas

1. pole teadvustatud pärima õigustatud isikute **informeerimise vajadus**,
2. ei funktsioneerigi realselt potentsiaalsete pärijate tegelik **teavitamise süsteem**.

I. Informeerimise vajadus on tänaseks selgelt teadvustatud õigusteoretikute poolt (väljenduseks vaidlused selle üle, milline vastuvõtusüsteem tagab paremini äraoleva pärija õigused). Õiguspraktikas seda tänaseni veel selgelt teadvustatud pole. Nii kohtab kohtuistungitel siiski veel arutelusid sellest, **kas see, et potentsiaalne pärija ei teadnud pärandvarast või notari poolt määratud pärandi vastuvõtmise tähtjast, on ikka mõjuv põhjus pärandi vastuvõtmise tähtja ennistamiseks või mitte**.

Võrdluseks – samal ajal ei ole vaidluse all see, et tehingu tühistamise üheks aluseks on oluline eksimus (TsÜS § 92 – ebaõige ettekujutus tegelikest asjaoludest).

Pärandi vastuvõtmise tähtja möödalaskmine võib aga olla (miinusmärgiga) samatähenduslik eksimusega tehingus. Kui **tehtud tehingu** korral on olulise eksimuse korral võimalik tehing tühistada, siis pärandi tähtja ennistamist võib nimetada instrumendiks, mis lubab parandada ebaõigluse samadel asjaoludel **tegemata jäänud** tehingu korral. Seega räägib ka õiguse analoogia sellest, et **ebaõige ettekujutus tegelikest asjaoludest** (näit pärandvarast või pärandi vastuvõtu tähtjast mitteteadmine) **peab olema piisavaks põhjuseks pärandi vastuvõtmise tähtja ennistamisel**.

II. Tähtis on õiguse tagamisel see, kuidas õigustatud isikut **tegelikult teavitatakse**.

Selleks, et tuua edasiminekut potentsiaalsete pärijate õiguste paremas tagamises, ei ole tingimata vaja ette võtta nii kardinaalseid pöördeid nagu vastuvõtusüsteemi muutus. Samasuguse efekti annavad ka lihtsad seadustäiendused, mida on võimalik sisse viia ilma suuremate raskusteta:

1. Sõnaselgelt saaks pärimisseaduses sätestada, et pärandi vastuvõtmise tähtja **ennistamise mõjuvaks põhjuseks** on pärimisasjas olulist tähtsust omavate asjaolude **mitteteadmine**.
2. Võib sätestada, et pärandi **vastuvõtmise tähtja kulg algab hetkest, mil pärima õigustatud isik sai oma õigusest teada**.
3. Täpsemalt saaks **reguleerida notari kohustusi menetlusosaliste informeerimisel** ning nende tahte väljaselgitamisel.

Praegu piirduktakse sageli teadaandega Ametlikes Teadaannetes. Seda praktikat ei saa ilmselt õigeks lugeda. Võrdluseks – tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 317 kohaselt toimub menetlusosalise teavitamine avaldamisega Ametlikes Teadaannetes vaid sel juhul, kui otsene teavitamine pole õnnestunud või võimalik.